

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Vänskap och vänskapande i relation till Coronapandemin

*En kvalitativ studie om gymnasielevs vänskaper och
vänskapande.*

Författare: Felix Henningsson
Handledare: Jonathan Madeland
Examinator: Henrik Hultman
Lärosäte: Linnéuniversitetet
Termin: HT 22
Ämne: Sociologi

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Abstrakt

The purpose of this study is to analyse friendship and the making of friendships. This will be done by analysing students at an upper secondary school in Sweden. Then in regards of the Covid-19 pandemic and how the restrictions that follows affected friendships. Qualitative interviews with four students are conducted with the aim to answer this study's purpose. The research questions and the theory in this study is based on previous research of friendship and the research question is following: How have friendship relations been affected in relation to the Covid-19 pandemic? The aim of this analysis is to acquire a deeper understanding of the concept of friendship. The results in this study shows how the students defines friendship, how they did friendship before, under and at the end of Covid-19. The consequences can be seen in some cases where friendships ended and in other cases where the friendships grew stronger because of the pandemic. The main theories used are of relation theories and theories about friendships and time. Key words used in this study are; Friendship, The making of friendships, The Covid-19 pandemic and Relations

Nyckelord

Vänskap, Vänskapande, Covid-19 pandemin, Relationer

Tack

Först vill jag rikta ett stort tack till de respondenter som valt att delta i undersökning, utan er medverkan hade denna uppsats inte varit möjlig eller lika rolig att genomföra, tack! Vidare vill jag rikta ett enormt stort tack till min handledare Jonathan Madeland, som inspirerat, stöttat och hjälpt mig under denna period. Jag vet inte hur jag skulle klarat denna uppsats utan dig och dina råd, tusen tack!

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Syfte.....	3
1.2	Frågeställningar	3
1.3	Disposition.....	3
2	Tidigare forskning	5
2.1	Vad är vänskap?	5
2.2	Relationer	8
2.2.1	Jämförelse mellan kärleksrelation och vänskapsrelation	9
2.3	Vänskapande i praktiken	10
3	Teoretiskt ramverk.....	12
3.1	Vänskapsrelationen och vänskapandet	12
3.2	Interaktion	12
3.3	Fem element för vänskapsrelationer.....	13
3.3.1	Tillhörighet.....	14
3.3.2	Förväntningar	14
3.3.3	Initiativ (och makt).....	14
3.3.4	Synlighet	15
3.3.5	Konsekvenser	15
3.4	Tid och Rum.....	16
3.4.1	Scenrum	16
4	Metod	17
4.1	Val av metod	17
4.2	Urval.....	18
4.3	Intervjuer	19
4.4	Genomförande av intervjuer.....	19
4.5	Studiens tillförlitlighet.....	20
4.6	Genomförande av analys	21
4.7	Forskningsetiska aspekter.....	22
5	Resultat och analys	23
5.1	Eleverna.....	23
5.1.1	Karl.....	23
5.1.2	Anna	24
5.1.3	Bea	25
5.1.4	Maria	26
5.1.5	Sammanfattning	26
5.2	Vänskaperna före Covid.....	27
5.2.1	Elevernas vänskapskretsar	27
5.2.2	Fokuserad interaktion.....	28
5.2.3	Vänskap.....	29
5.3	Covid-19 pandemin slår till.....	31
5.3.1	Konsekvenserna	31
5.3.2	Eleverna skapar nya scenrum.....	32
5.4	Vänskap i fotspåren av Covid-19 pandemin	33
5.4.1	Återkomsten av skolan som scenrum.....	33

5.4.2	Coronapandemin stärker vänskapsrelationerna	35
6	Slutsatser	38
7	Diskussion.....	40
7.1	Metoddiskussion.....	40
7.2	Resultatdiskussion.....	40
7.3	Framtida forskning	41
8	Referenser.....	42

Bilagor

Bilaga 1-Intervjuguide

1

1 Inledning

Vänskap är ett begrepp som många är bekanta med och något som kommer i många former och definitioner. Vänskap är i grund och botten en relation som vilken annan. Den skapas genom att två eller flera människor påbörjar en interaktion med varandra. Dessa interaktioner kan vara små ofokuserade interaktioner så som att se varandra på gatan, till fokuserade interaktioner som att utföra aktiviteter med varandra (Ahrne, 2014). Interaktioner är startskottet för varje relation och inte minst vänskapsrelationer. Utan upprepade interaktioner kan det inte skapas en relation (Ahrne, 2014). Dessa spelregler gäller under alla åldrar och inte minst under gymnasietiden.

Vad är då en vänskap? Forskare har under lång tid försökt att forma en förklaring till vänskapsbegreppet samt vänskapsrelationer och har då kommit fram till en rad vänskapsideal som majoriteten av människor skulle klassa som bra egenskaper hos en vän. Dessa vänskapsideal innefattar bland annat termer som; *frivillighet, jämlikhet, tillgivenhet, ömsesidighet, tillit, lojalitet, generositet* (Lindström, 2020). Alla dessa kvalitéer är viktiga i de enskilda individerna för att en vänskap ska bibehållas och frodas. Som tidigare nämnt så skapas vänskapsrelationer genom interaktioner, framför allt genom fokuserade interaktioner och upprepning av dessa interaktioner (Ahrne, 2014). En plats där fokuserade men även ofokuserade interaktioner ofta sker är i en skolmiljö. Ett scenrum eller en specifik inramning kan ha en stor inverkan på hur vänskaper och relationer utvecklas samt kommer till. Dessa scenrum eller rum kan exempelvis vara klassrum, uppehållsrum eller korridorer där elever befinner sig och vissa givna mönster spelas upp gång på gång, dag för dag (Lundström, 2020). Skolan är därför en utmärkt plats för interaktion och relationskapande då eleverna är satta tillsammans med jämnåriga individer och mycket tid spenderas mellan varandra, vilket ofta leder till relationer genom interaktionsmönster. Dessa interaktionsmönster och skolan som scenrum kommer dock att rubbas i och med de restriktioner som kommer i följd av Covid-19 pandemin.

Den 11 mars 2020 deklarerade WHO att Covid-19 nu klassas som en pandemi. Just då fanns det mer än 120 000 fall i världen, i 114 länder och omkring 4000 dödsfall världen runt (Folkhälsomyndigheten, 2020). Covid-19 är en så kallad infektionssjukdom som orsakas av ett coronavirus, detta har även fått namnet SARS-Cov-2. Sjukdomen klassas som en pandemi vilket innebär att den finns i stora delar av världen samtidigt (1177, 2022). På grund av Covid-19 pandemin eller i folkmun även kallad för Corona och Coronapandemin så införskaffade den svenska staten vissa restriktioner som skulle gälla för det svenska folket. Dessa innefattade bland annat restriktioner på kollektivtrafik där exempelvis passagerarantalet begränsades per fordon och människor uppmanades att arbeta hemifrån för att minska smittspridningen (SVT, 2021). Dessa var bara några exempel på restriktioner som sattes in, men det som kommer att vara grunden till detta arbete är regeringens val att införskaffa distansundervisning på grund av Covid-19. Våren 2020 är första gången som Folkhälsomyndigheten går ut med ett pressmeddelande där de rekommenderar distansundervisning som ett sätt att motverka spridningen av Covid-19, denna rekommendation togs sedan bort från och med den 15 juni men införskaffades sedan igen mellan perioden 7 december 2020 till och med den 6 januari 2021. Detta åter igen för att bromsa smittspridningen av Covid-19 (Folkhälsomyndigheten, 2020-12-03). Distansundervisningen skedde ungefär över ett spann på 12 veckor under vårterminen 2020, 3 veckor hösten 2020 och åter igen våren 2021 (SCB, 2022). Distansundervisning definieras som en interaktiv undervisning som bedrivs med hjälp av informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i både rum och tid (Skolverket, 2022).

På grund av Covid-19 pandemin så har skolan som viktigt socialt rum för vänskapande tagits bort och bytts ut mot distansundervisning och digitala mötesrum. Där av har de interaktionsmönster som tidigare etablerats utifrån fysisk skolnärvaro tagits bort. Covid-19 pandemin, restriktioner samt uppmaningar som etablerades erbjuder ett sällsynt och ypperligt tillfälle att studera vänskapande och vänskap under sådana samhällsomvälvande omständigheter som coronapandemin var och är. Där av kan man ställa frågan:

Hur har Covid-19 pandemin påverkat gymnasielevs vänskap och vänskapande?

1.1 Syfte

Efter att studerat tidigare forskning om vänskap, vänskapande och vänskapsrelationer kunde jag konstatera att mycket forskning har gjorts inom området och inte minst ungas vänskapande. Men det finns fortfarande utrymme och anledning för vidare forskning kring vänskapande då forskning kring ämnet sällan gjorts under en så världsomfattande pandemi som präglat världen. Syftet med denna studie är därför att analysera vänskapande hos gymnasielever innan, under och i slutet av Coronapandemin för att därigenom bidra till en ökad förståelse till vänskapande och teorierna kring vänskap. Detta kommer att göras genom kvalitativa intervjuer med gymnasielever som under Coronapandemin haft distansstudier.

1.2 Frågeställningar

De frågeställningar som tagits fram till denna studie är följande:

- Hur har vänskapsrelationer påverkats i relation till Covid-19 pandemin?
 - Hur såg vänskapande ut före Covid-19 pandemin?
 - Hur såg vänskapande ut under omställningsfasen av Covid-19 pandemin?
 - Hur såg vänskapande ut i slutskedet och stabiliseringen av Covid-19 pandemin?

1.3 Disposition

Analysens ämne och dess sociologiska relevans framförs i studiens första kapitel, inledningen, där efter presenteras studiens syfte och problemformulering. Det tredje kapitlet redogör sedan för tidigare forskning som tidigare gjorts kring vänskap, som studien baseras på. I kapitel fyra redogörs sedan det teoretiska ramverk som studien grundar sig i. Kapitel fem redogör för studiens metod och argument för dess tillvägagångsätt. Det sjätte

kapitlet framför analysen, resultaten och tolkningar för studien. I kapitel sju framförs slutsatserna och där efter i kapitel åtta diskussionen.

2 Tidigare forskning

I denna del kommer tidigare forskning om vänskap att presenteras.

2.1 Vad är vänskap?

Vänskap, vad är det egentligen? Först och främst så är det en ömsesidig relation mellan en individ och en annan. Detta betyder att person A är inte vän med person B om person B inte anser sig vara vän med person A (Lebowitz, 2018). Lebowitz hänvisar till Cora Du Bois (1974) som säger att det är rimligt att anta att vänskap är ett universellt fenomen som framkommer i alla samhällen. Fenomenet vänskap har många definitioner och former, med detta menas att vänskap inte är fast bestämt över kulturella gränser eller tidsepoker, vänskap utvecklas och definieras utifrån person till person (Lebowitz, 2018). Vänskap är en icke exklusiv relation som bygger på två praktiker. Först, betyder det att vänskap är något som inte kan låsas till enbart en person, en individ kan ha flera olika vänskaper samtidigt. För det andra så betyder det också att även fast vänskap skiljer sig från andra relationer så behöver det inte vara uteslutande. Du kan ha en annan relation till individen, exempelvis syskon, kollegor eller klasskamrater. Vänskap mellan dessa behöver inte uteslutas utan kan ses som vänskaper samtidigt som en annan relation är etablerad (Lebowitz, 2018).

Vänskap kopplas ofta ihop med begreppen lycka, något som Lebowitz (2018) vill förklara och förstå. Slutsatserna som dras i artikeln visar att vänskap används som ett verktyg för att bidra med en känsla av egenvärde i individerna. Men det vore samtidigt orimligt att säga att vänskap är den enda vägen till en känsla av egenvärde, detta kan exempelvis uppnås genom andra relationer som mellan en förälder och dess barn (Lebowitz, 2018).

I artikeln *”What Is a Friend? An Exploratory Typology of the Meanings of Friendship”* (2015) frågar sig Verónica Policarpo; Vad menar egentligen människor när de talar om vänskap? Genom data från en nationell enkät om sociala attityder och värderingar ifrån Portugal analyserar hon två centrala frågor i syfte till studien; ”För dig, vad är en bra vän?” och ”För dig, vad är

en intim vän?”. Detta för att få en större förståelse om vad vänskap är (Policarpo, 2015).

Policarpo (2015) bygger upp sitt användande av vänskap med hjälp av bland annat Fisher (1982) som i sin studie visar på att begreppet vänskap ofta används som en etikett på individer som inte riktigt faller in i någon annan kategori. Detta appliceras på individer runt samma ålder och till individer som man träffade, pratade med, gick ut med och deltog i vissa organisationer med. Människor väljer att göra tydliga gränser mellan vänner och intima relationer (Policarpo, 2015). Policarpo (2015) hänvisar även till Monsour (1992) som utforskar intimitet inom kors- och samkönade vänskaper. Han menar att intimitet är flerdimensionell och framför sju av de mest kopplade begreppen till intimitet; *självutlämnande, känsligmässig uttrycksfullhet, ovillkorligt stöd, fysisk kontakt, tillit, (delade) aktiviteter och sexuell kontakt*. Utifrån ett sociologiskt perspektiv så visar Jamieson (1998,2011) att intimitet inte nödvändigtvis är kopplat direkt till fysisk kontakt samt delvis sexuell kontakt, utan är istället mer i relation med en nära koppling mellan människor och den process som uppvisar kvalitén av relationen. Med detta menar Jamieson att en nära relation inte behöver vara sexuell samt att kroppslig och sexuell kontakt kan ske utan intimitet (Policarpo, 2015).

Slutsatserna som dras i denna studie visar på ett utforskande och nytänkt kring representation av vänskap. Dessa tillskrivs som följande; familjeorienterad, tillitsorienterad, självorienterad och närvaroorienterad. Resultatet ger inspiration till en dubbel tolkning av resultatet. Ena tolkningen visar på en genomgående karaktär av hegemonisk representation av vänskap i relation till tillit och självutlämnaden. Detta visas till störst del bland de yngre och mer utbildade i urvalet (Policarpo, 2015). För det andra går det att tolka resultatet genom att framföra släktskapsband som definiering av vänskap, detta genom dem i urvalet som kategoriseras som äldre och mindre utbildade. Utifrån detta så tolkar Policarpo (2015) vänskapens betydelse som något ojämnt fördelat utifrån kapital och resurser. Men även att själva vänskapen kan stärka eller begränsa de resurser som individerna innefattar. Policarpo (2015) vill visa

betydelsen av specifika sociala sammanhang när det kommer till forskning av vänskap då vänskap som begrepp är så svår definierat.

Robin I.M Dunbar skiver i ” *The Anatomy of Friendship. Trends in Cognitive Sciences* ” (2018) att vänskap är den enklaste och viktigaste faktorn som påverkar vår hälsa, vårt välbefinnande och vår glädje. Men skapandet och upprätthållandet av vänskap är något som är extremt kostsamt, det handlar om tiden som måste investeras och de kognitiva mekanismer som vänskapen faller inom. Dunbar (2018) menar för att kunna förstå de processer som ger upphov till de mönster som vänskap innefattar så måste ett tvärvetenskapligt tillvägagångsätt som kombinerar sociala och neuropsykologi såväl som evolutionsbiologi appliceras, något som Dunbar gör i sin studie.

Dunbar (2018) definierar vänner som de individer som vi delar våra liv med på ett sätt som är mer än bara tillfälliga möten, det är människor som vi aktivt anstränger oss att hålla kontakten med, samt att de vi känner en känslomässig obligation till. Dessa människor kan vara familj, men även människor som inte är biologiskt släkt med oss. Det är inte ovanligt att människor hänvisar till sina syskon, en förälder eller dess partner som ens bästa vän. Även fast det kan finnas viktigt i att skildra de olika relationerna (Dunbar,2018). Alla dessa relationer har i sitt eget en känslomässig mening som exempelvis tillfälliga bekanta eller affärspartners inte kan ge oss. En känsla av närhet blir därför centralt kring människans relations- och vänskapande och ett sätt att mäta vänskap (Dunbar,2018).

En annan definition av vänskap ges av Francesco Alberoni i boken ”*Vänskap*” (1984) där han skriver att vänskap är ett förhållande mellan två fristående, självständiga individer som kan ses som ett möte mellan två jämlikar. Deras ekonomiska och sociala förhållanden kan vara olika men de kan ändå vara vänner ifall de möts som två självständiga, suveräna individer med lika mycket makt och lika värdighet (Alberoni, 1984). När vi tänker på begreppet vänskap menar Alberoni (1984) att man generellt tänker på behov och tjänster. Detta för att när det kommer till att jag som individ behöver hjälp med något är det vännerna som jag först vänder mig till. Detta får dock inte vara basen för

vänskapen, det kan då leda till irritation eller en skev beroendefördelning mellan individerna, vänskapen kan då bli en börda. Därför måste alltid en vänskap vara lätt, vännen måste alltid kunna hjälpa en med glädje. Vänskap är en tillfällig gåva, inte en ständig välgörenhet.

Alberoni (1984) menar också på att vänskap kan innefatta lugn och fridfulla känslor av tillit och förtroget. Alberoni hänvisar till J.M Reisman (1979) som säger att en vän är någon som vinner ett behag i att vilja en annan individ väl och som anser dessa känslor vara ömsesidiga. Detta menar Alberoni vara alldeles för generellt, exempelvis en förälder vill sitt barn väl och anser dess känslor som besvarade. Vänskap har därför många olika betydelser, det kan handla om en kompanjon, en bekant, en sympatisk person, grannen, ens kollega och alla andra som står oss nära (Alberoni, 1984).

De ovanstående studierna hjälper till att belysa vad vänskap är, vad det kan vara, samt hur det kan ses. Detta är relevant forskning till studiens undersökning, då studiernas undersökningar visar till så olika resultat och beskrivningar till vad vänskap är och kan var. Studierna visar att definitionen av vänskap är något som skiljer sig från person till person, något som är viktigt för den genomförande studien då vänskap är något som måste definieras.

2.2 Relationer

I boken *Samhället mellan oss: om vänskap, kärlek, relationer och organisationer* (2014) av Göran Ahrne binder Ahrne ihop och jämför relationerna, vänskap och kärlek, och hur dessa får uttryck i olika organisationer och i samhället. Ahrne (2014) utför en intervjuundersökning av vänskapsrelationer som i sin tur jämförs med tidigare forskning om vänskapsrelationer. Det empiriska underlag som analyseras i vänskapsstudien är intervjuer gjorda mellan åren 2006 och 2007 i Stockholm. Studien handlar i första hand om relationer och dess former och inte specifikt om människorna som intervjuas. Över tidsperioden 2006–2007 gjordes totalt 31 intervjuer med stockholmare i åldrarna 25-65 år där det var en jämn fördelning mellan kvinnor och män (Ahrne, 2014).

Ahrne (2014) utgår utifrån ett teoretiskt ramverk skapat utifrån hur interaktioner så som fokuserade och ofokuserade interaktioner bildar relationer. De fem förutsättningar för en relation; *Tillhörighet, förväntningar, initiativ och makt, synlighet* samt *konsekvenser*. Dessa element kommer att redogöras för mer i det teoretiska ramverket då de ligger som grund för teoribildningen i denna studie. Ahrne (2014) visar sedan för hur en relation utformas inom institutioner, organisationer och nätverk för att ge exempel på tre grundformer av sociala relationer. Där efter använder Ahrne sig av de fem element som redovisades ovan i kontext till dessa sociala relationer.

2.2.1 Jämförelse mellan kärleksrelation och vänskapsrelation

I jämförelsen som görs mellan kärleksrelationer och vänskapsrelationer så kommer Ahrne (2014) fram till slutsatserna att trots att vänskap och kärlek båda kan anses vara former av intimitet, så finns det stora skillnader på hur relationerna utformas. Tillhörigheten i vänskapsrelationer är flytande och otydlig, det finns inga satta överenskommelser om att vara vänner, om det så handlar om när man inleder en vänskapsrelation eller om den skulle ta slut. Även fast parterna inte aktivt beslutar sig om att relationen ska klassas som vänskap så utvecklas det i efter hand en underförstådd gemenskap när erfarenheter och minnen skapas. Relationen får därför en historia och en omstart vid varje möte är inte nödvändig för relationen (Ahrne, 2014).

När det kommer till kärleksrelationer är det vanligtvis tvärt om. Här finns det starkare institutionella förväntningar på de båda individerna när en fastare relation inleds, där ett exempel kan vara att i framtiden flytta ihop med varandra. Det finns en uppfattning om framtiden med varandra, gemensamma överenskommelser blir därför till ett slags band då besluten speglar en historia. Kärleksrelationer kräver oftast mer än en vänskapsrelation i syfte till emotioner (Ahrne, 2014).

Studien ger en skildring på vad en vänskapsrelation är och inte är, genom att skildra på vänskapsrelationer och kärleksrelationer. Detta är intressant då det åter igen ger ett djup till vad vänskap är och inte är. Vänskap är en relation,

men inte en kärleksrelation. Studien ger även inspiration till teoribygget längre ner i uppsatsen.

2.3 Vänskapande i praktiken

Lina Lundströms doktorsavhandling ” *Att göra vänskap: en kultursociologisk analys av högstadielevs sociala relationer*” (2020) redogör för vad en vänskap kan innebära och att det kan betyda många olika saker beroende på vilka som ingår i vänskapen, därför ser inte alla vänskaper likadana ut. Lundström (2020) skriver att filosofer och forskare skriver fram begreppet vänskap som i grund och botten något rationellt, vars karaktärsdrag kan ses som; frivillighet, jämlikhet, oberoende, tillgivenhet, ömsesidighet, välvillighet, tillit, lojalitet, intimitet, förståelse, stöttning, öppen dialog och generositet. Dessa begrepp eller egenskaper kallas i sin helhet för vänskapsideal och är något som kan användas för att förklara en vänskap (Lundström, 2020). Lundström (2020) visar på hur högstadielever använder sig av ovanstående vänskapsideal för att stärka vänskapandet och för att dra gränser. Dessa element kommer att redogöras för mer i det teoretiska ramverket då de ligger som grund för teoribildningen i denna studie.

Lundström (2020) lägger stor vikt på scenrummets betydelse för vänskap, särskilt skolmiljön. Den specifika inramning som hon talar om är att en elev under sin högstadietid befinner sig des vakna tid till största del i skolan, då det är obligatoriskt. Detta betyder i sin tur att eleverna konstant är omgivna av jämnåriga som även dem är intresserade och nyfikna hur vissa beteenden bemöts och vad för reaktioner som uppstår. Detta visar hon genom att belysa vikten av rum och tid när det kommer till elevers vänskapande. Skolans rum kan ses som scener för elever och deras kulturella framträdande. Dessa rum har eleverna inte själva valt, utan blivit placerade i utifrån skolans strukturer och organisation. Närvaro, förflyttningar mellan klassrum, lunchrum och slöjdsalar är exempel på faktorer som kan påverka elevers relationsskapande. Skolan som organisation påverkar där igenom var eleverna befinner sig, de fysiska rum som de befinner sig i och vilka gränser detta sätter på elevernas

möjligheter och begränsningar när det kommer till vänskapande (Lundström, 2020).

Lundström (2020) talar även om det fysiska rummet i relation till scenrummet och hur de ofta etableras outtalade mönster som styr elevernas placering, förflyttningar och rörelser. Dessa är rum som exempelvis uppehållsrum och korridorer där en närvaro och kroppsspråk ofta upprepas. Men för att dessa mönster ska kunna etableras behövs tid. Genom att elever spenderar tid med varandra i samma rum så skapas gemensamma erfarenheter och därmed formas förväntningar exempelvis på vart man ska sätta sig i klassrummet. I den skola som Lundström följt spenderar eleverna år i samma rum med varandra. Men vänskapandet sker inte till störst del på de som Lundström kallar för den läroledda lektionstiden, utan i mellanrummet, det vill säga tiden som spenderas tillsammans när man exempelvis väntar på en lektion, i uppehållsrummen och på rasterna. När en specifik aktivitet så som lektion inte sker är då vänskapandet tar mest plats (Lundström, 2020).

Studien tillför en förståelse för hur vänskap har studerats tidigare i praktiken och ger ett väldigt intressant resultat för hur vänskap görs och vad det kan vara. Något som den inte tillför är vad som händer ifall viktiga aspekter så som scenrum eller tid tars bort. Denna studie kommer därför tillföra till den tidigare forskningen utifrån ett perspektiv där vissa aspekter tars bort på grund av Covid-19 pandemin.

3 Teoretiskt ramverk

I denna del kommer det teoretiska ramverk som byggt upp analysen presenteras. För att operationalisera begreppet vänskap har tidigare forskning av bland annat Lina Lundström (2020) och Göran Ahrne (2014) använts. De begrepp som framkommer med hjälp ifrån tidigare forskning och som kommer att presenteras nedan är: *Vänskapsrelationen och vänskapandet, de fem elementen för vänskap samt tid och rum.*

3.1 Vänskapsrelationen och vänskapandet

Det som kan fastställas utifrån vad tidigare forskning sagt om vänskapsrelationer är att de kommer i alla olika slags former och slag. I denna uppsats definieras begreppet vänskapsrelation eller vänskap utifrån hur Lundström (2020) förklarar vänskapsidealet och Ahrnes (2014) användande av relationsarbete. Lundström (2020) beskriver vänskapsidealen genom följande karaktärsdrag: frivillighet, jämlikhet, oberoende, tillgivenhet, ömsesidighet, välvillighet, tillit, lojalitet, intimitet, förståelse, stöttning, öppen dialog och generositet. Vänskapsidealen kan användas både negativt och positivt när det kommer till relationsarbetet under vänskapandet. En bra vän förklaras ofta som lojal, tillgiven och generös mot vännen. Dessa karaktärsdrag kan dock används för att få motsatt effekt mot en individ som exempelvis hotar vänskapandet. Idealen används då negativt genom att individen blir kritiserad som illojal, baktalade och snål (Lundström, 2020).

Vänskapsidealen används i denna studie som en riktlinje för hur vänskap förklaras och försåts. Genom användandet av vänskapsidealen försöker jag skapa en kollektiv bild på vad vänskap är och dess egenskaper. Vidare kommer jag att analysera vänskap utifrån vänskapsidealen för att få en bättre och djupare förståelse om vad vänskap och vänskapande hos respondenterna är.

3.2 Interaktion

En interaktion är något som sker mellan två eller flera människor, exempelvis kan det vara något så lätt som att fråga om vägen (Ahrne 2014). Ofta så förespråkar man att en interaktion sker mellan människor vid en fysisk

närvaro, men idag sker även mycket interaktion över telefon och internet. Ahrne (2014) menar dock att det viktiga med interaktioner är att människor påverkar varandra, det vill säga att de handlingar som jag utför påverkar andras handlingar också vidare. Det finns olika versioner av interaktioner, ofokuserade interaktioner samt fokuserade interaktioner. En ofokuserad interaktion är ofta inget som man lägger så stort värde i, det kan i sin enklaste form vara att två människor observerar varandra och att de känner sig observerade. En fokuserad interaktion förutsätter däremot att ett par eller ett flertal människor inleder en konversation med varandra eller utför en gemensam aktivitet (Ahrne 2014). Även fast de ofokuserade interaktionerna kanske är de som förekommer mest i vardagen är det de fokuserade interaktionerna i samhället som utgör de mest meningsfulla för vänskap. De fokuserade interaktionerna kräver att det finns en förutsättning att någon bryr sig om vad man gör och att individerna runt om en väljer att svara på mina frågor, eller att de vill prata med mig, vi blir alla påverkade av varandras handlingar (Ahrne 2014). När människor väljer att upprepa interaktioner, oftast genom fokuserad interaktion så stärks banden mellan individerna och en relation kan då bildas. En relation uppstår därför när man interagerar med samma människor vid flera olika tillfällen, genom detta skapas gemensamma referensramar och förväntningar på varandra (Ahrne 2014).

Teorin kommer i följande uppsats att användas som en förklaring för hur vänskapsande och vänskaper uppstår. Det kommer även att bidra till hur vidare vänskaper formas och upprätthålls när den regelbundna interaktionen försvinner eller minimeras.

3.3 Fem element för vänskapsrelationer

I sin analys av vänskap använder sig Ahrne (2014) sig av fem element för att analysera relationer, framför allt vänskapsrelationer och kärleksrelationer. I följande avsnitt visas hur dessa fem element används i denna analys. Som tidigare nämnt formas relationer genom att människor interagerar med varandra upprepade gånger. Men för att interaktionerna ska kunna övergå till

relationer så finns det fem förutsättningar för en relation; *tillhörighet*, *förväntningar*, *initiativ/makt*, *synlighet* och *konsekvenser* (Ahrne 2014).

3.3.1 Tillhörighet

För att en relation ska kunna påbörjas så måste det finnas ett visst intresse att starta denna relation, någon part måste signalera detta intresse för att kunna etablera och visa att det finns en viss tillhörighet som för parterna samman, samtidigt som den skiljer de från andra individer; det ska finnas ett band mellan dem (Ahrne 2014). Ahrne (2014) påpekar även att när man talar om en relation kan det ses som missvisande, en relation behöver inte betyda att det enbart är mellan två individer utan kan omfatta betydligt fler. Han menar att relationer hänger ihop med varandra och bildar mönster och att ett relationsmönster nödvändigtvis inte behöver betyda samma sak som ett annat relationsmönster, utan kan ses som relativt avgränsande från varandra. Avgränsningar ger i vissa fall en starkare känsla av tillhörighet i vissa relationer då det skildrar relationerna från varandra, där av finns det olika typer av avgränsningar som blir aktuella i olika situationer eller skeden i en relation (Ahrne 2014).

3.3.2 Förväntningar

För att relationen ska kunna utvecklas och gå vidare så måste det finnas vissa gemensamma uppfattningar om de olika förutsättningar som finns i relationen. Det kan handla om var och när man ska träffas, vad man ska göra under träffen eller vad var och en ska göra. Detta för att om personerna ska komma tillbaka till varandra är det fördelaktigt om man vet vad man kommer tillbaka till och att individerna inte behöver börja om från början vid varje träff (Ahrne 2014). Förväntningarna som individerna har på varandra kan förklaras genom begreppen regler, normer, kultur eller scripts (Ahrne 2014).

3.3.3 Initiativ (och makt)

Förväntningarna ska mötas mellan individerna/gruppen och då behövs det någon eller några som tar initiativ och är pådrivande för att träffar och interaktioner ska ske. Det kan även finnas en tredje part utanför relationen som skapar initiativ och skapar möjligheter för att en relation ska kunna upprepas,

exempelvis skolan. Genom ett upprepande så skapas ett beroende mellan individerna. Ett beroende är alltså en förutsättning för alla relationer mellan de olika parterna. Detta beroende kan dock i vissa relationer vara starkare hos vissa personer än andra, där av kommer makten in i relationerna (Ahrne, 2014). Med detta så menar Ahrne (2014) att den i relationen som är mer beroende har mindre makt, men eftersom alla är åtminstone delvis beroende av varandra är det ovanligt att någon helt saknar makt eller möjlighet att ta initiativ. Makt är inget som används i denna studie, utan fokus ligger på initiativet.

3.3.4 Synlighet

Synligheten är det fjärde elementet och handlar om hur individerna ska kunna veta att de förväntningar som finns om varandra som ingår i relationen uppfylls. Om utgångspunkten för relationen är att visa gemensamma förväntningar för att relationen ska kunna fortsätta så måste detta visas av parterna/individerna och att de på ett ungefär gör det som förväntas av varandra (Ahrne, 2014). I mer komplexa och långvariga mönster av relationer med många individer som är inblandade handlar det inte alltid om att dessa förväntningar ska ske när man träffas och är tillsammans, utan det kan också finnas förväntningar på vad den/de andra gör vid andra tillfällen. Detta kan innefatta saker som att hålla kontakten över sociala medier och uppdatera varandra om hur ens dag har sett ut (Ahrne, 2014). Ahrne (2014) skriver att om en relation ska fungera kan det behövas mer information om vad de andra gör även när man inte kan observera varandra direkt.

3.3.5 Konsekvenser

Det sista och femte elementet är konsekvenser. Det vill säga förhållandet mellan de förväntningar som finns, vad som faktiskt händer i relationen och hur detta sedan hanteras. Detta kan visas genom olika belöningar om de i relationen anser att man bemöter förväntningarna på ett korrekt sätt. Om förväntningarna inte uppfylls, kan man i stället på olika sätt framföra varningar eller bestraffa den/de som inte lever upp till förväntningarna som satts (Ahrne

,2014). Dessa konsekvenser kan innebära saker som att vänskaper avslutats eller dör ut.

Dessa fem begrepp kommer att användas som riktlinje för att förstå hur eleverna har försökt skapa relationer och hur interaktioner har skett innan Coronapandemin, under Coronapandemin samt efter, i spåren av Coronapandemin. Genom användandet av dessa fem begrepp förklaras hur en relation är grunden för varje vänskap och hur de upprätthålls. Samtliga element kommer inte beröras direkt inom analysen utan arbetar som en bakomliggande faktor för varje vänskapsrelation som presenteras i materialet.

3.4 Tid och Rum

Tid och rum är en stor del i elevers vänskapande. Lundström (2020) talar om den fysiska närvaron i relation till rum, så som klassrummet eller mellanrummet. I denna studie så kommer Lundströms teori om tid och rum att användas, men det kommer att användas i relation till hur elever använder det under distansundervisning, digitalt och hur nya rum kan skapas.

3.4.1 Scenrum

I Lundströms avhandling skriver hon om hur skolmiljön och den specifika inramningen har stor betydelse för vänskapande. Detta för att elever befinner sig des vakna tid till störst del i skolan då den är obligatorisk på en högstadienivå (Lundström, 2020). Men detta gäller även gymnasieelever. Eleverna är konstant omgivna av jämnåriga och interaktioner sker på en daglig basis. Jag kommer i denna studie att använda scenrum på ett likande sätt som Lundström, men istället för att se scenrum som en fysisk skolmiljö väljer jag att tolka det som alla de olika rum som eleverna befinner sig i och interagerar med varandra. Detta kan innebära under digitala lektioner, mellan lektioner, på fritiden utanför skolan och andra omständigheter där en interaktion mellan eleverna sker och där tid spenderas med varandra. Detta är för att scenrummet som skolmiljö är tvunget att ändras på grund av distansundervisningen och Covid-19 pandemin.

4 Metod

4.1 Val av metod

Studiens syfte är att undersöka gymnasieelevers vänskapsrelationer i relation till corona, för att få en uppfattning om dessa vänskapsrelationer ansågs en semistrukturerad intervjustudie vara det lämpligaste valet. Anledningen till detta är på grund av att studies frågeställningar syftar till att förstå och förklara en grups handlingar och vardag i relation till begreppet vänskap, något som exempelvis en enkät inte kunnat tillföra till studien (Ahrne & Svensson, 2015). Möjligheten att ställa följdfrågor till intervjupersonerna var viktigt då alla relationer ser annorlunda ut samt för att om eleverna svarar annorlunda på frågorna än tänk är det ytterst intressant att fortsätta i en sådan diskussion (Ahrne & Svensson, 2015).

Ett annat argument för metoden för denna analys hittas i den tidigare forskningen, som visar att en hög andel av dessa typer av analyser där vänskapsrelationer undersöks utgår ifrån kvalitativ metod. Fördelarna med kvalitativa intervjuer är att det bidrar till en större förståelse om ämnet då det är deltagarna själva som talar om ämnet och vad de tycker vara viktigt (Bryman, 2018). Att ha i åtanke vid den valda metoden är att den utgår ifrån intervjupersonernas reflektioner angående vänskap, detta kan leda till att deltagarnas svar på intervjufrågorna blir väldigt olika beroende på hur frågorna ställs och uppfattas. För att detta inte ska ske har intervjuguidens frågor utformats efter studiens satta bestämmelse för vad vänskap innebär, samt ges ett utrymme för följdfrågor som kan bidra till bredare förståelse kring frågorna. Slutligen så är ett kvalitativt forskningsresultat svårt att replikera och ge en satt bild på populationen (Bryman, 2018). Detta är dock inte meningen med studien, utan studiens syfte är att tillföra till forskningen kring vänskapsrelationer. Detta görs genom att användningen av tidigare forskning och teori om vänskap appliceras på det empiriska materialet. Genom detta ges en möjlighet för teoretisk generalisering, där min empiri och analys tillför till en generalisering av begreppet vänskap (Bryman, 2018).

4.2 Urval

Urvalet i denna studie är i direkt koppling till studiens syfte att undersöka gymnasielevs vänskapsrelationer, där av är urvalet i denna studie gymnasielever. Mitt val av urvalet är grundat i hur intervjupersonernas utbildning var en del av distansundervisningen då min tes ingående i denna studie är att distansstudier haft en stor påverkan på vänskapsrelationer. Gymnasielever är en relativt stor grupp, därför valde jag att begränsa urvalet genom att sätta vissa kriterier på intervjupersonerna. Därmed begränsades urvalsgruppen från enbart gymnasielev till gymnasielev 18 år eller äldre. Detta var fördelaktigt för urvalet då elever som är 18 år eller äldre, studerande innan, under och i covid-19 pandemins slutskede, samt var en stor fördel att målsmans underskrift inte var nödvändigt för deltagande i intervjun. Det finns en relevans att studera yngre samt äldre studenter eller icke studenter då vänskapsrelationer sker genom alla åldrar. Anledningen till att gymnasielever undersöks i denna studie är på grund av den tidigare forskning som undersöks innan denna studie. Av det som hittades och som använts är det till stor del studier gjorde på vänskapsrelationer på mellanstadieelever, högstadieelever samt vuxna. Deltagare till studien efterfrågades genom lärare och rektorer på gymnasieskolor i min närhet. I intressekollen så skickades namn och e-mail adresser till de intresserade eleverna till mig där jag sedan skickade ut information om studien. Där efter fick de fritt val att svara på informationen ifall de ville var med i studien och tider sattes för intervjuer. Detta var fördelaktigt då intervjupersonerna själva fick visa ett intresse redan innan studien började. En annan fördel med urvalet var att de personer som deltog i intervjun inte tillhörde samma umgängeskretsar, så en nyans av flera olika vänskapskretsar gavs under intervjuerna. En nackdel med urvalsmetoden var att ett fåtal intervjupersoner inte var delaktiga i några vänskapsrelationer, detta gjorde mig till en början orolig då jag inte visste hur detta skulle analyseras. Detta gav dock till min förvåning en utmärkt jämförelse mellan de olika intervjupersonerna och hur vänskapsrelationer formas och bibehålls.

4.3 Intervjuer

Intervjuerna gjordes med fyra gymnasieelever. Ursprungligen var åtta intervjupersoner tänkta att delta i studien men på grund av tidsbrist och avhopp användes enbart fyra intervjupersoner. Även fast ett fåtal intervjupersoner använts anser jag att deras deltagande i denna studie bidrar till en mättnad samt ett nyanserat sätt att se på vänskap och vänskapande. Intervjuguiden (se Bilaga 1) utformades efter att vänskap som begrepp operationaliserats utefter studiens syfte, dess frågeställningar samt grundar sig i teorin, specifikt Ahrne (2014) och Lundström (2020). Teorin har använts som grund för hur vänskap och vänskapande operationaliserats i denna studie. Därav är dess betydelse i intervjufrågorna väsentliga för studiens analys. De teman som formades i syfte till intervjuguiden var ett par inledande bakgrundsfrågor. Intervjun är sedan uppdelad i tre delar. Del ett där frågor om vänskap generellt diskuteras och vad vänskap är för intervjupersonen. I den andra delen får intervjupersonen svara på frågor angående hur dess vänskapsrelationer har påverkats under Coronapandemin och slutligen den tredje delen där frågor om hur dess vänskapsrelationer ser ut i nuläget. Detta var teman framtagna för att ge svar på frågeställningarna och syftet med undersökningen. För att dessa teman skulle få det utrymme som var nödvändigt för studien så formades intervjuguiden som en semistrukturerad intervjuguide med majoriteten deskriptiva frågor. Jag valde att använda mig av deskriptiva frågor i intervjuguiden för att intervjupersonerna skulle få chansen att berätta om sina upplevelser och uppfattningar om dess vänskapsrelationer och hur de väljer att se på begreppet vänskap (Ahrne & Svensson, 2015).

4.4 Genomförande av intervjuer

Intervjuerna genomfördes i person och digitalt över plattformen Zoom. Den ursprungliga planen var att alla intervjuer skulle utföras i person då detta är fördelaktigt i och med att tekniska svårigheter tars bort, samt att intervjun blir mer personlig och känns som ett samtal. Men på grund av svårigheter med scheman och tidsramen så var två personer tillfrågade att delta i intervjun över Zoom. Detta var i min mening inget problem, utan de intervjuer som gjordes

över Zoom kändes lika naturliga och givande som de intervjuer som gjordes i person då video och ljud på intervjupersonen och mig själv livesändes till varandra i realtid. Alla intervjuer spelades in och transkriberades sedan för studiens syfte. Då en semistrukturerad intervjuguide användes så togs alla teman som är relevant för studien upp i intervjuerna, men för att strukturen på intervjuguiden bjöd in till följdfrågor och mer konverserande skiljer sig intervjuerna i både längd, tid och innehåll. Intervjuerna sträcker sig mellan tidsspannet 20–40 minuter.

4.5 Studiens tillförlitlighet

Bryman (2018) samt Vetenskapsrådet (2017) framhäver ett visst antal kriterier för att kunna säkerställa en kvalitativ studies tillförlitlighet och kvalité. För att fastställa dessa kriterier bedöms en kvalitativ studie utifrån tillförlitlighet och äkthet. Inom begreppet tillförlitlighet omfattas fyra delkriterier; *trovärdighet*, *överförbarhet*, *pålitlighet* och *objektivitet*.

Studiens *trovärdighet* förlitar sig på att forskaren säkerställt att forskningsprocessen genomförs efter de forskningsregler och riktlinjer som finns (Bryman,2018). I denna studie har jag varit noggrann att följa dessa regler. Då enbart fyra intervjupersoner har medverkat i studien är jag medveten om att studiens resultat inte representerar alla gymnasielevs vänskapande. Men studiens syfte är inte att ge en representativ bild av detta, utan att ge en ökad förståelse genom teoretisk generalisering på vänskap och vänskapande genom det empiriska materialet (Bryman,2018). Detta visas genom att alla intervjupersoner tillhör olika vänskapskretsar, olika storlek på vänskapskretsar samt att de själva har fått berätta om dess vänskaper utifrån deras perspektiv. Åter igen, syftet med denna studie ligger i att få en bredare och djupare förståelse för vänskap och vänskapande, något som har kunnat ges på ett nyanserat sätt utifrån dessa intervjuer.

Överförbarhet syftar till att en kvalitativ studie kan föras över till en annan kontext (Bryman,2018). Studien tillför en djupare kontext och förståelse för vänskap och vänskapande generellt. Studiens fynd och slutsatser tillför en

bredare förståelse kring vänskapande som teori och kan därför appliceras in i en annan kontext än denna studie. Genom att vara transparent och get en utförlig beskrivning av min forskningsprocess har jag fastställt att mitt resultat blir mer överförbart till en annan miljö.

Bryman (2018) menar på att pålitlighet är en direkt parallell till reliabilitet, genom att skapa en fullständig redogörelse för alla steg som tars i forskningsprocessen och under tiden ha en analyserande och ett granskande perspektiv på vad som görs fastställs studiens pålitlighet. Detta har redovisats genom hur jag kom i kontakt med intervjupersonerna, hur intervjuguiden utformades, hur intervjuerna genomfördes, genomförandet av analysen samt hur syftet och frågeställningarna utformades.

Slutligen för att få en så hög tillförlitlighet som möjligt handlar det om objektivitet, att forskaren ska kan säkerställa att hens personliga värderingar eller teoretiska inriktningar inte har påverkat resultatet av undersökningen (Bryman,2018). I denna studie har jag agerat professionellt och inte överfört mina personliga värderingar, fördomar, åsikter till resultatet eller under intervjuerna.

4.6 Genomförande av analys

Empirin redovisas och argumenteras för med hjälp av modellen excerpt-commentary units som byggs upp av fyra element. Först kommer en analytisk poäng som kort presenterar vad som kommer att visas. Sedan kommer en orientering där det empiriska utdraget presenteras. Där efter det empiriska materialet. Slutligen kommer en analytisk kommentar att presenteras. Detta för att utveckla den analytiska poängen med hjälp av det empiriska materialet. (Rennstam & Wästerfors,2015).

I denna studie har det teoretiska ramverket använts för att fastställa vad som är intressant att analysera och poängtera. Teorin bygger upp den analytiska poängen, sedan kommer detta att presenteras med hjälp av citat taget från intervjuer gjorda för studien. Där efter visar jag med hjälp av citaten den analytiska poängen med en egen kommentar.

4.7 Forskningsetiska aspekter

Denna studie följer de forskningsetiska aspekter och riktlinjer som Vetenskapsrådet (2017) redogör för. Som forskare har jag ett ansvar, för människorna som medverkar i studien samt de som möjligen kan påverkas av resultatet. Därför har jag i denna studie följt vissa etiska krav, bland annat att återge sanningsenlig forskning samt medvetet granska och redogöra för utgångspunkter, metodiska val och resultat. För att fastställa detta har fyra principer för forskningsetiskt arbete använts; *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*.

Informationskravet innebär att intervjupersonen ges information om studien, dess syfte och studiens ämne samt respondentens roll i undersökningen (Vetenskapsrådet, 2017). I ett informationsbrev via e-mail, skickades information till intervjupersonerna där studiens syfte förklaras, deltagarnas rätt att avstå medverkan i studien innan, under och efter intervjun. Samma information som gavs i informationsbrevet återberättas även innan varje intervju påbörjas för att åter igen ge respondenterna information om studien, samt en chans för dem att avstå medverkan.

Respondenterna har enligt samtyckeskravet själva rätt att ställa villkor för deras deltagande i studien, även att när som helst under studiens gång kan de välja att avbryta sin medverkan (Vetenskapsrådet, 2017). I informationsbrevet beskrivs detta samt att samtycke måste ges av respondenten för dess medverkan i studien. Samtycke om att delta i studien och inspelning av intervjun ges i form av svar på informationsbrevet samt muntligt innan varje intervju påbörjas.

Enligt konfidentialitetskravet är alla respondenter anonymiserade. Detta innebär att deras personuppgifter, eller annan personlig information har behandlats på ett sådant sätt att obehöriga inte kan komma åt dem (Vetenskapsrådet, 2017). Respondenternas riktiga namn har bytts ut mot namn enbart kopplade till deras kön för total anonymitet. Även skolan och städer

som de refererar till har tagit bort ifrån intervjuerna för att ytligare anonymisera respondenterna.

Slutligen är det sista kravet nyttjandekravet, det handlar om att den information som respondenterna delar med sig av under intervjun endast får användas för forskningsenliga ändamål (Vetenskapsrådet,2017). För att försäkra detta raderas allt inspelat material och alla transkriptioner när uppsatsen blivit godkänd.

5 Resultat och analys

I denna del kommer resultatet och analysen för denna studie att framföras. Resultatet kommer att bestå av utdrag från fyra olika intervjuer gjorda med, Anna, Bea, Karl och Maria (dessa är inte respondenternas riktiga namn). Citaten framförs genom första bokstaven i namnet exempelvis: ”A:...” och när jag som forskare ställer en fråga presenteras det som ”I:...”.

5.1 Eleverna

I denna del kommer korta presentationer om respondenterna att ges. Detta kommer att göras övergripande över hur individernas vänskapskretsar såg ut före, under och i slutskedet av Covid-19.

5.1.1 Karl

Karl är 18 år och går det tredje året på gymnasiet. Karl är uppväxt i kommunen som skolan ligger i, detta innebär att han även gått på högstadiet i samma stad. Genom detta har Karl redan etablerade vänskapsrelationer med individer som börjar studera på gymnasiet samtidigt som han. Karl ingår i en vänskapsgrupp som han förklarar vara runt fem stycken. Karl umgås mycket med hans vänner på fritiden och de brukar festa och göra andra aktiviteter med varandra.

När Covid-19 pandemin sker menar han på att han träffar betydligt mindre människor över lag. Skolan över går från ett ställe där han kunde se och träffa sina vänner, till ett digitalt rum i hans sovrum. Men han höll fortfarande kontakten med sina vänner. De fem vännerna pratade över vissa röstchattar på deras datorer, spelade datorspel med varandra samt bestämde träffar för att

umgås i person, även fast detta var något som restriktionerna ombad en att undvika. Karl förklarar att han och vännernas kommunikation och beteende som att det hade varit väldigt deprimerande att bara sitta hemma och titta in i datorn helt själv.

Nu i slutskedet av Covid-19 pandemin så menar Karl att pandemin inte längre påverkar hans vänskapsrelationer. Då skolan och samhället återigen öppnat upp kan vännerna gå tillbaka till sina gamla rutiner och mönster. Kompisarna som Karl umgicks med under pandemin finns fortfarande kvar och de vänskaperna är starkare än någonsin menar han. Ända skillnaden nu är att de interagerar med fler människor och umgås i större grupper. Rent socialt så säger Karl att pandemin har haft lite av en positiv inverkan, åtminstone på kompisgänget.

5.1.2 Anna

Anna är 19 år gammal och går sista året på gymnasiet. Anna är inte ursprungligen från Sverige utan kom till landet 2017. Detta betyder att när Anna började gymnasiet kände hon ingen sen tidigare. Anna säger att hon har en riktigt bra vän, men att denne inte bor i Sverige, denna vän träffade hon i hennes hemland genom skolan där. Anna säger att det var svårt att skaffa vänner då hon började gymnasiet när distansundervisningen redan startat. Anna går i en klass som under det första och andra året av gymnasiet var väldigt uppdelad, men att det sista året blivit mycket bättre.

Under pandemin umgicks inte Anna med någon i person förutom hennes familj. Detta för att Covid-19 spreds mycket i hennes familj och runt om henne, Anna ville inte sprida vidare sjukdomen mer än nödvändigt. Den kontakt hon hade med sina klasskompisar var med en tjej i klassen då de studerade med varandra över digitala mötesrum.

Nu efter att samhället och skolan öppnat upp igen säger Anna att det blivit mycket bättre med vänner samt i klassen. De är inte alls lika grupperade och hon anser alla i hennes klass som vänner. Under skoldagen umgås de och pratar, samt efter och utanför skolan utför de aktiviteter som åka iväg och

shoppa, sitta hemma och kolla på film och studerar med varandra. Anna känner en väldigt stor skillnad när det kommer till vänskaper i slutskedet av pandemin. De hon umgås med mest i klassen är fem tjejer.

5.1.3 Bea

Bea är 19 år och även hon studerar sista året på gymnasiet. Bea är ifrån kommunen som skolan ligger i, hon har också gått på högskolan i samma stad och har sedan innan redan etablerade vänskapsrelationer. Hon säger att hon ingick i ett flertal vänskapsrelationer före Covid-19, dessa vänner umgicks fysiskt genom aktiviteter så som att ta en fika eller åka och shoppa tillsammans. Bea ingår i en specifik vänskapsgrupp som innefattar fem personer. Tre av dessa har hon träffat genom gymnasiet och de går i hennes klass. De andra två träffade Bea innan gymnasiet och blev vän med personerna då. Men dessa två vännerna går även också nu i Beas klass. Så kompisgruppen går alla i samma klass och studerar mycket med varandra.

Tiden under coronapandemin förklarar Bea som väldigt deprimerande och isolerande. Bea träffade inte så mycket av de vänner som hon hade utanför klassen och det blev att kontakten mellan dem blev allt mindre. Detta resulterade till att vissa av de vänskaper som Bea hade före pandemin försvann och dog ut. Av de vänner som Bea lyckades behålla är till stor del skolans förtjänst menar hon. Dessa vänner är hennes fem klasskompisar. Anledningen till detta är att de hade lektioner med varandra och lärde känna varandra för att de var tvungna att höra av sig till varandra varje dag. De började hålla kontakten oftare via sms och telefonsamtal där de pratade med varandra. De fem vännerna träffades inte så mycket fysiskt utan höll istället kontakt över sociala medier. Bea menar att detta ledde till att de blev mycket tajtare då de tillsammans gått igenom en pandemi tillsammans.

I nuläget umgås de fem vännerna väldigt frekvent både i skolan och utanför. Nu när de umgås använder de knappt mobilerna alls, utan sitter för det mesta och bara pratar och umgås. Bea känner även att hon och mer människor i sin omgivning börjat öppna upp sig mer, det är som att man faktiskt lär känna de människor man gått i samma skola som i tre år säger hon.

5.1.4 Maria

Maria är 21 år gammal och även hon läser det tredje och sista året på gymnasiet. Maria, så som Anna, är inte heller ursprungligen från Sverige utan kom till Sverige 2017. Maria har sedan tidigare inga vänskapsrelationer i den nya skolan och började undervisning under distansstudierna. Hon säger själv att detta var något som gjorde det svårt för henne att interagera med folk i hennes klass. Men under det andra året som Maria studerade på skolan började en av hennes vänner från hennes hemland i samma skola, vilket gjorde att Maria nu känner en person. Maria säger även att hon före coronapandemin hade två vänner som hon träffade genom skolan från hennes hemland.

Under Covid-19 pandemin så var det svårt för Maria att träffa sin vän som bor utanför Sverige, restauranger var nedstängda och det fanns inte så stor anledning att åka och hälsa på menar hon. Men vännen som hon har som flyttat till Sverige och går i samma skola med umgicks hon med relativt mycket med. De brukade sitta hemma hos varandra och kolla på film eller bara sitta och prata. De träffades i person men använde sig även av sociala medier för kommunikation. När det kommer till kommunikation så säger Maria att hon höll kontakten med betydligt fler människor före coronapandemin än under. Detta resulterade till att hon tappade kontakten med alltmer människor.

När distansundervisningen försvann så förklarar Maria att det blivit bättre åtminstone när det kommer till klasskompisarna. När coronapandemin släppte åkte skolan på en språkresa vilket enligt Maria har varit bra för vänskapandet. Resan gjorde att eleverna pratade mer med varandra och de började lära känna varandra. Maria säger själv att hon är ganska öppen och gillar att prata med folk, något som nu äntligen varit möjligt. Det har ändrats väldigt mycket för Maria och det har varit positivt.

5.1.5 Sammanfattning

När det kommer till eleverna och hur deras vänskapsrelationer såg ut före, under och i slutskedet av coronapandemin finns det både likheter och skillnader. Covid-19 har haft en inverkan på alla eleverna, eleverna har känt att interaktioner och kontakt med andra människor skett på betydligt mindre

nivå, i Beas fall innebar detta att vissa vänskaper försvann och i Marias och Annas fall blev det ett hinder för att skapa vänskaper. Det som till störst del skiljer individerna är att Karl och Bea sedan innan hade etablerade vänskapsrelationer, samtidigt som Maria och Anna började skolan utan. Därför har följderna av Covid-19 pandemin speglats olika på de fyra fallen. Slutligen har återkomsten till den fysiska undervisningen på plats i en skolmiljö har varit väldigt positiv för alla elever.

Intressant att anmärka är även hur Covid-19 pandemin har haft en positiv inverkan på Karl och Beas vänskapsrelationer, detta är något som kommer att analyseras längre ner i analysen.

5.2 Vänskaperna före Covid

I denna del kommer mer djupgående information om hur elevernas vänskapande såg ut före Covid-19 pandemin kopplat till teorin, det vill säga vart deras vänner befann sig, vad för aktiviteter som utfördes, vart dessa aktiviteter utfördes samt vad de själva anser vänskap att vara

5.2.1 Elevernas vänskapskretsar

För att vänskap ska kunna ske måste interaktion ske för att relationen ska kunna utvecklas till vänskap (Ahrne,2014). En viktig plats som bjuder in människor till interaktion och relationsskapande är skolan. Skolan är en plats för både ofokuserade interaktioner där passerande i korridoren till fokuserade interaktioner som en diskussion under en håltimme sker på daglig basis. Detta ger möjlighet för upprepade interaktioner som i sin tur hjälper eleverna att skapa gemensamma referensramar och förväntningar på varandra inom skolmiljön (Ahrne,2014). Då en konstant omgivning av jämnåriga och mycket tid spenderas med varandra blir skolan det perfekta scenrummet att uttrycka sig i och skapa relationer (Lundström, 2020). Detta är platsen där eleverna för första gången får chansen att påbörja en relation genom att visa intresse och tillhörighet till varandra (Ahrne,2014).

Eleverna fick alla frågan vart de träffat sina vänner och hur de träffade sina vänner, Karl svarade på följande sätt:

K: Ja jo det är ju blandat, men framförallt genom skolan, sen så har ju olika intressen hjälp till.

(Karl)

Ett annat svar på frågorna var följande:

B: Ähh, 3 av de 5 har jag träffat i min klass, som jag går i just nu och två av de andra har jag träffat innan, för typ två år sedan och så började de i våran klass.

I: Jaha så ni går alla i samma klass nu?

B: Japp, vi går alla i samma klass nu.

(Bea)

Både Karl och Bea har träffat vänner utanför skolan och i skolan, men att majoriteten av dess vänner kan ses vara ifrån en skolmiljö. Med skolan som scenrum har det hjälpt Karl och Bea med upprepade interaktioner där de kunnat hitta gemensamma referensramarna och förväntningar som i sin tur ledde till vänskapsrelationer. Även Maria och Anna säger att de träffat vänner genom en skolmiljö och skolan. Men då Maria och Anna har flyttat till staden där skolan som studeras i denna studie är satt, så är det inte denna skolmiljö som dessa vänner befinner sig i. Dock så anses de fortfarande vara vänner även fast de inte befinner sig på samma plats.

5.2.2 Fokuserad interaktion

Fokuserade interaktioner i form av aktiviteter eller att bara konversera med en annan individ är ett sätt att skapa samt upprätthålla vänskapsrelationer (Ahrne,2014). Att gå i skolan kan ses som en aktivitet i sig, eleverna har lektion tillsammans, håltimme och även lunch. Men återigen när tid spenderas skapas relationer. Dessa relationer kan skapas i en skolmiljö, men de låser sig inte till att enbart existera i skolmiljön.

För att få en uppfattning om hur eleverna spenderade tid med varandra i syfte till hur relationsarbetet såg ut, fick de frågan om vilka slags aktiviteter de utförde med varandra.

K: Ja men vi träffas och snackar skit, vi umgås, vi är ute och festar och vi är väl hemma hos varandra och dricker och lite så. Ja.. men vi hittar på lite aktiviteter, spelat paintball har vi gjort några gånger.

(Karl)

Maria säger:

M: Ja vi gick till affärer, restauranger och bara umgicks väldigt mycket ute.

I: Ja ute

M: Ja precis, typ bowling och bio och så

(Maria)

Även fast relationerna börjar i skolan, stannar de inte där. Karl och Maria umgås tillsammans med sina vänner utanför skolan genom olika fokuserade aktiviteter, så som att Karl träffar sina vänner i person, umgås, är ute och festar och utför aktiviteter som paintball. Även Maria umgås i person genom att gå ut och äta och aktiviteter som bio. Den fysiska närvaron med varandra är betydelsefull för vänskaperna och är något som knyter dem samman.

5.2.3 Vänskap

Vänskap som begrepp är svårdefinierat men inte omöjligt. Dunbar (2018) definierar vänner som de individer vi delar våra liv med, Lebowitz (2018) visar på att det är en form av lycka och ett verktyg för egenskapande i individerna och Lundström (2020) framför vänskapsidealen där bland annat tillit och lojalitet står centralt för vad en bra vän är. Alla dessa definitioner är korrekta då vänskap är så pass beroende av specifika sociala sammanhang (Policarpo, 2015). Även Ahrne (2014) talar om detta men utifrån förväntningar som ingår i relationer. Vänskap som relation kommer med vissa förväntningar hos intervjupersonerna, att de ska vara lojala och man ska kunna ha en tillit till varandra och inte ljuga för varandra och så vidare (Ahrne, 2014).

Eleverna fick själva förklara vad de ansåg vänskap vara, ett talande exempel var följande:

A: (...) vi känner allt av varandra liksom, om mig och jag känner allt av henne. Så vi förstår verkligen varandra, Typ allt liksom, jag vet inte riktigt hur jag ska förklarar det.

I: Nä men jag ska försöka hjälpa dig lite då kanske, för jag tänker att, Lojalitet är det viktigt inom en vänskap? Att man är lojala mot varandra?

A: Ja men precis det, vi ser alltid varandra utan att man ska behöva bli besviken liksom

I: Ni kan berätta allt för varandra och så är de det du menar?

A: Hon kommer inte tro att jag inte bryr mig om saker och så utan hon förstår vilken slags person jag är och jag förstår henne och hon förstår mig. Vi hjälper varandra ibland om hon har nått som är typ svårt för henne och hon mig.

(Anna)

Ett annat svar var:

B: Någon som man kan känna sig trygg med, någon man kan lita på, ha roligt med prata om vad som helst, det skulle jag säga är vänskap.

I: Skulle du säga, ja men tillit var stort, lojalitet kanske är en bra beskrivning?

B: Ja lojalitet

I: Hur ser du på generositet, frivillighet och kanske likande begrepp, är det något som du kan förklara vänskap som?

B: Ja precis alla de begreppen känner jag igen mig i.

(Bea)

Vänskap är allt och lite till. Anna förklarar det som att hennes vän känner allt av henne, de vet allt, de vet när varandra mår dåligt och de hjälper varandra. Det är en stöttepelare genom livet och som Bea säger, någon du känner dig trygg med. De har alla gemensamma referensramar och förväntningar på varandra vilket gör att de kan lita på varandra och känner att de förstår varandra (Ahrne,2014). Även de andra intervjupersonerna använder sig av vänskapsidealen som ett sätt att uttrycka vad vänskap är för dem. Maria säger exempelvis att hon inte skulle kalla någon för en vän som hon enbart umgås med lite ibland. Tid spenderad med en annan person blir därför extra viktigt i Marias fall, detta för att en tillit ska kunna byggas och de ska kunna lita på varandra (Lundström,2020).

Med detta sagt så vill jag argumentera för att vänskap är något som tar tid att bygga upp. Det är någon som man ska kunna lita på, vara trygg med och kunna ha roligt med. De förväntningar som finns inom en vänskapsrelation är de som vänskapsidealen förespråkar och dessa måste synliggöras och visas för att eleverna ska kunna vänskapa (Lundström, 2020 & Ahrne, 2014).

5.3 Covid-19 pandemin slår till

I denna del kommer vänskapsrelationerna att analyseras utifrån hur de såg ut under Covid-19 pandemin.

5.3.1 Konsekvenserna

Åter igen visas vikten av skolan som scenrum och plats för elevernas vänskapande samt för redan befintliga vänskaper. Relationer bygger på gemensamma förväntningar. Dessa förväntningar kan handla om vart och när man ska träffas, vad som ska göra under träffen och vad man ska göra (Ahrne,2014). Där efter måste någon ta initiativ att faktisk göra så att mötet sker eller att en tredje part skapar möjlighet för att en interaktion ska kunna upprepas, något som skolan som plats stod för innan Coronapandemin och restriktionerna etablerades. När dessa förväntningar inte synliggörs eller bemöts sker det oftast konsekvenser för vänskapsrelationen (Ahrne,2014).

Intervjupersonerna fick frågan om Coronapandemin hade haft någon inverkan på deras vänskapsrelationer och hur de umgåtts med sina vänner under pandemin. En elev svarade:

B: Absolut! Väldigt stor, det finns flertal vänner som jag helt har tappat kontakten med, med tanken på att man var nästan isolerad, man var hemma hela tiden och så hörde man inte av sig lika mycket och så har de vänskaperna försvunnit.

(Bea)

En annan svarade:

A: Stor påverkan och jag har typ inte umgåtts alls, jag har speciellt inte umgåtts med killarna, men det var en tjej som jag umgåtts med lite, för att vi har pluggat lite till olika prov, men då var det bara att vi öppnad Meet, eller Facetime och pratade med varandra då

(Anna)

Coronapandemin, restriktionerna och distansundervisningen har resulterat till att vänskaper försvinner och tappas. Bea har tappat vänner på grund av att hon känt sig isolerad på grund av restriktionerna, men förväntningarna på att hon

ska vara i kontakt, umgås och höra av sig till sina vänner finns fortfarande kvar i de vänskapsrelationerna. När då ingen av vännerna tar initiativet att höra av sig, bestämma träff för att ses så synliggörs inte förväntningarna och interaktionerna uteblir. I Beas fall så har konsekvenserna för detta varit att vänskaperna har tappats och försvunnit. Anna kände också av konsekvenserna av att inte kunna umgås med vänner då hon inte umgicks med någon alls i person under pandemin. Dock menar ändå Anna att hon känner att hon umgåtts och interagerat med en vän över sociala medier. Genom Google Meet och Facetime, där de två individerna studerade med varandra. Skolan som organisation är därför indirekt kopplad till vänskapande då det har varit genom studier som Anna interagerade med sin vän.

5.3.2 Eleverna skapar nya scenrum

Tid måste spenderas mellan individer för att vänskap ska ske, där av upprepade interaktioner. Då förväntningarna på vänskaperna är att man ska umgås och att man har umgåtts innan corona ligger dessa fortfarande som en grund för vänskaperna. När förväntningarna på vänskaperna är att umgås, tillbringa tid med varandra så måste det synliggöras på något vis (Ahrne,2014). För att kunna bestämma träffar och möten med varandra är kontakten mellan vännerna viktig, den har även varit viktig under pandemin. Eleverna har dock inte kunnat umgås på samma sätt genom fysiska aktiviteter, scenrummen för detta har tagits bort. Men genom sociala medier och även eget initiativ så har nya scenrum skapats där interaktion mellan vännerna sker.

Intervjupersonerna fick frågan om hur de kommunicerade med varandra under Covid-19 pandemin samt om de träffade sina vänner under pandemin.

Karl säger följande:

K: Ja men vi snackade ju då, vi snackade rätt så mycket, vi spelade ju mycket med de på kvällarna och sen så träffades vi i ett litet kompisgäng. Vi var väl kanske 4-5 st som träffade på helgerna och ja vi snackade väl mest skit och lite så. Det var väl det för det mesta och ja litet kompisgäng så vi blev inte så många. Men det var väl

så vi höll kontakten skulle jag säga.

(Karl)

Anna svarar:

A: Ja men asså hade inte sociala medier funnits så hade vi inte kunnat hålla kontakten alls liksom, så det är bra att kunna hålla kontakten så.

(Anna)

För att hålla kontakten med varandra använde sig eleverna sig av sociala medier. Karl satt exempelvis och spelade datorspel med hans vänner och samtidigt ta initiativ att bestämma träff med vännerna där de kunde interagera fysiskt. De utförde en fokuserad interaktion i form av spela dator och prata med varandra för att bestämma träff för en annan fokuserad interaktion. Forumet för datorspelade blir därför ett av de nya scenrummen där individerna kan utföra upprepade interaktioner, men scenrummet blir även där eleverna väljer att träffas på helgerna (Ahrne,2014. Lundström,2020). Anna menar att utan sociala medier hade man inte kunnat hålla kontakten med sina vänner. Hade inte sociala medier funnits som ett verktyg vill jag argumentera för att majoriteten av vänskaperna hade dött ut.

5.4 Vänskap i fotspåren av Covid-19 pandemin

Denna del kommer att behandla hur elevernas vänskaper ser ut i stabiliseringen av pandemin. Hur återkomsten av skolan som scenrum bidragit till vänskapande åter igen och hur Covid-19 pandemin i vissa fall stärkt vänskapsrelationer.

5.4.1 Återkomsten av skolan som scenrum

Vänskapsrelationer är i direkt koppling till gemensamma referensramar och förväntningar (Ahrne,2014). Under coronapandemin var elever tvungna att skapa nya referensramar, förväntningar och scenrum för att vänskaperna inte skulle dö ut. Men när skolan återgår till fysiska lektioner och i en skolmiljö går eleverna åter igen tillbaka till de tidigare etablerade mönstren som fanns innan. Lundström (2020) skriver om hur skolmiljön och den specifika inramningen har stor betydelse för vänskapande. Detta för att elever befinner

sig des vakna tid till störst del i skolan (Lundström, 2020). Ahrne (2014) visar på hur upprepad interaktion leder till relationskapande.

Eleverna berättar om hur det är att vara tillbaka i en fysisk skolmiljö igen och hur det känns att träffa människor som innan corona igen.

A: Asså första året och andra året så var vi uppdelade, alltså tjejer, killar för sig. Men detta året så har vi alla blivit mer kompisar och vi pratar och så tillsammans.

(Anna)

Bea säger följande:

B: Asså ja, nu har ju människor börjat öppna upp mer, så det är ju att man faktiskt lär känna de människor som man gått i skolan med i 3 år snart, så det är ju väldigt såhär att man har varit grupperade, innan och tidigare och sen nu så börjar man släppa loss och verkligen börja känna varandra.

(Bea)

Interaktioner mellan eleverna sker mer regelbundet. Innan så var Annas klass mer uppdelad, nu när de alla interagerar i skolan så har grupperna gått från uppdelade till att de alla börjat prata och där efter har vänskapsrelationer skapats. Även Bea märker av detta i att eleverna börjar lära känna varandra, även fast de gått med varandra i tre års tid. Skolan ger därför initiativ till eleverna att vänskapa med varandra (Ahrne,2014).

Majoriteten av eleverna svarade att det har blivit betydligt mycket bättre då skolan som plats bidrar till många interaktioner och att relationer kan byggas upp. Men även de relationer som blivit starkare under pandemin finns kvar. Ett exempel på detta är hur Karl förklarar sina vänskapsrelationer i nuläget:

K: Nä men det har ju gått tillbaka till det vanliga helt, jag skulle inte säga att det är påverkat av corona över huvud taget nu, och vi träffas några kompisar då och sen nu när man blivit 18 så kan man ju gå ut också på krogen och så. Så där har vi varit ute en del. Det blir ju lite kontrast mot att inte gör något alls. Så ähh jo men vi träffas betydligt mer nu, även fast vi träffades en del innan också. Fast inte lika

mycket som det kompisgänget då. Utan nu har det blivit mer... ja, fler personer och det är ju roligare också kan jag tycka. Så det blir. Sen så träffar man ju fler i skolan, personer som man inte riktigt snackat med lika mycket med under pandemin. Så jag kan ju tycka att jag kommit närmre fler personer nu än jag gjorde under pandemin.

(Karl)

Karl säger även:

K: Samtidigt som den vänskapen som bildades under pandemin, den sitter ju kvar, så den är ju inte förlorad skulle jag säga.

(Karl)

I ovanstående citat menar Karl på att corona inte längre har någon påverkan på de vänskapsrelationer som han har, det är tillbaka som vanligt. Det kompisgäng som umgicks mycket under pandemin har fått en starkare relation men fler människor har anslutit till gruppen, detta för att man kan träffas mer och man interagerar mer med andra nu när samhället har öppnat upp och de etablerade mönster som fanns innan Covid-19 har kommit tillbaka. Skolan har haft en stor del i detta för att regelbunden interaktion åter igen sker och skolan som plats bidrar till möjlighet för interaktion (Ahrne,2015 & Lundsström,2020). Men han påstår också att de vänskaper som överlevt pandemin fortfarande finns kvar, de försvinner bara inte, för att det finns en historia där (Ahrne,2014).

5.4.2 Coronapandemin stärker vänskapsrelationerna

Covid-19 pandemin har varit ett hinder för vänskapande och bibehållande av vänskaper har varit en utmaning för eleverna. Skolan som scenrum, plats för upprepade interaktioner och en plats för eleverna att hålla kontakten med varandra försvann. Men i vissa fall så har pandemin haft en positiv inverkan på vänskapsrelationer. Interaktion är viktigt för vänskaperna, oftast finns det förväntningar på att vännerna ska hålla kontakt och träffas (Ahrne,2014).

Eleverna fick frågan om hur de känner att Covid-19 pandemin har påverkat deras vänskapsrelationer. Bea svara på följande sätt:

B: Asså jag tror att coronan hade en väldigt positiv påverka på just vårtan vänskapsgrupp, vi blev tajtare så med varandra och man hade gått igenom en pandemi tillsammans, det var helt annorlunda från vart man varit med om innan så det gjorde oss tajtare som vänner och alltihopa, så det var ju positivt.

(Bea)

Ett annat svar på frågan:

K: Ähh, jag tror inte att man träffade så många nya om man säger så, det va inte så enkelt att (haha) snacka med andra., men som ett kompisgäng så tror jag att man blev närmre varandra när man bara träffade de i stort sett, i och med att man bara träffade dem. Och sen så träffades man ju mer då, eller vi träffade mer under fritiden då, eftersom att vi inte träffades i skolan då. Så... ahh... jag tror att med de kompisar man har så har man kommit närmre. Skulle jag säga.

(Karl)

De ovanstående citaten visar på hur i pandemin stärkt vissa vänskapsrelationer. I Beas fall så handlar det om att interaktioner fortsattes även fast det pågick en pandemi. Initiativ togs för att fortsatta interaktioner skulle ske, dessa synliggjordes genom att kontakten bibehölls, även fast de inte träffades i person. Jag vill argumentera för att pandemin i Beas fall kan ses som en aktivitet, ett hinder som vänskapsgruppen överkommit tillsammans, där nya mönster och referensramar etablerades som i sin tur stärkte gruppen och vänskaperna. Individerna i vänskapsrelationen har en tillhörighet till varandra, ett band som skiljer dem från andra individer, för att de tillsammans har gått igenom något som är helt annorlunda från vad någon tidigare upplevt (Lundström, 2020 & Ahrne, 2014). Även när det kommer till Karls vänskapsrelationer så har pandemin stärkt dessa. Då interaktioner med nya människor inte var något som skedde, blev de redan etablerade vänskaperna betydligt mer värdefulla. Skolan som samlingsplats och rum byttes ut till att man träffades mer på fritiden och mellanrummet där eleverna tidigare umgåtts mellan lektionstid skedde alltmer oftare då vännerna träffades mindre i skolan och mer tid spenderades med varandra på fritiden (Lundström,2020).

När gemensamma referensramar finns stärks vänskapsrelationerna (Ahrne,2014). Men jag vill påstå att gemensamma referensramar även kan bidra till att nya vänskaper skapas. När eleverna åter igen kommer tillbaka till skolmiljön så går de alla in med en väldigt betydelsefull upplevelse eller

aktivitet som de alla delar, Covid-19 pandemin. Tidigare referensramar finns kvar från när de före coronapandemin vänskapande, men tillfört till dessa finns nu ett driv i att socialisera sig och initiativ tas för att göra detta.

Bea säger följande:

A: Det kan ju vara att människor fick typ en, vad heter det? Uppvaknande typ eller något sånt av att vara så isolerade och med tanke på att ingen umgicks med nån så vill man ju umgås mer med människor nu när man väl har chansen. Man fick ju typ veta hur det var att kännas hur det var att vara ensam typ. Så det tror jag verkligen att det är. Att människor vill bort från det och sen att lära känna så många som möjligt.

(Anna)

Coronapandemin bidrog till en isolation av människor, sociala umgängen var inte längre något självklart. Coronapandemin som aktivitet, upplevelse och hinder ger därför människor något gemensamt, något som alla upplevt. Nu finns äntligen chansen att umgås fysiskt med människor igen, skolan tillför en plats för initiativ men även att människorna tar själva initiativ att höra av sig, socialisera sig mer och synliggör de förväntningar som individer har på vad en vänskap är.

6 Slutsatser

Syftet med denna studie var att analysera vänskap och vänskapande hos gymnasieelever och hur detta har påverkats under Covid-19 pandemin. Studien syftar till att ge en djupare förståelse för vänskap och vänskapande. Resultatet visar på hur elevernas vänskaper såg ut och hur eleverna vänskapande före, under omställningsfasen och i stabiliseringen av Covid-19 pandemin. Resultatet visar på att majoriteten av elevernas vänskapskretsar har på ett eller annat sätt etablerats genom interaktioner och relationsarbete i en skolmiljö före Covid-19 pandemin. När upprepade interaktioner sker skapas relationer (Ahrne,2014). Fokuserade interaktioner skedde i och utanför skolmiljön, exempelvis att eleverna umgås med varandra utanför skolan, festar ihop eller gå ut och äta mat på restauranger. Den fysiska närvaron är betydelsefull för vänskaperna. Eleverna definierade även vad de själva anser vänskap vara. Här kan vi se att de följer Ahrne (2014) och Lundströms (2020) teorier om att vänskap är en relation som följer vänskapsidealen och att dessa ideal måste synliggöras inom vänskapsrelationen. En vänskap händer inte bara på en natt, det är något som behöver tid för att etableras, detta genom att individerna skapar gemensamma referensramar och förväntningar på varandra. Något som skolan är ett ypperligt scenrum och miljö för.

Men när Covid-19 pandemin slår till tars scenrummet och skolmiljön bort. De etablerade referensramarna och platsen för interaktion försvinner. Förväntningarna finns fortfarande kvar i vänskapsrelationerna. Förväntningar om att man ska träffas och hålla kontakt lika ofta även fast restriktionerna hindrar detta. Distansundervisningen resulterade till en isolering och konsekvenserna för detta blev att förväntningarna och vänskapsidealen inte kunde synliggöras, då fysisk interaktion med vännerna inte skedde regelbundet eller inte alls. Detta ledde i vissa fall till att elevers vänskapsrelationer försvann och dog ut. Samt för de elever som inte hade några vänner sedan innan skapades inga nya vänskapsrelationer. För de elever som redan hade vänner var sociala medier ett viktigt verktyg. Nya scenrum skapades i reaktion till att skolmiljön togs bort. Interaktion skedde genom att ringa varandra, öppna upp

mötesrum online för att studera eller prata med varandra samt bestämdes fysiska träffar i små grupper i vissa fall.

I spåren av Coronapandemin och distansundervisningen kan vi se hur vissa vänskaper har stärkts av Coronapandemin. Jag argumenterar och visar att pandemin i vissa fall är som en aktivitet, ett hinder som vännerna tillsammans överkommit och under detta har nya mönster och referensramar etablerats som i sin tur stärkte gruppen. Vänskapsgruppen har tillsammans gått igenom något som ingen av dem tidigare upplevt och klarat det.

När skolan och samhället öppnade upp kan man se att gamla mönster och referensramar återkommer in i elevernas vänskapande. Fler blir delaktiga i vänskapsgrupperna och eleverna interagerar med fler människor, både i och utanför skolan. Men de vänskaper som överlevde pandemin finns fortfarande kvar, historia och tid är därför en av grunderna till vänskap och vänskapande. Slutligen argumenterar jag även för hur coronapandemin som aktivitet, upplevelse och hinder bidrar till nytt vänskapande. Detta för att människor runt om nu har likande referensramar i relation till Covid-19. Sociala umgängen var inte en självklarhet på grund av den isolation människor kände. Men när samhället väl öppnade upp igen var eleverna starkt intresserade att åter igen socialisera sig. Covid-19 blev därför en gemensam referensram för eleverna och kanske hela världen.

7 Diskussion

I följande avsnitt kommer jag att reflektera över de metodologiska val som gjorts under forskningsstudien samt reflektera över studiens resultat och analys. Slutligen kommer förslag för framtida forskning som väkts under studiens gång presenteras.

7.1 Metoddiskussion

Valet av en kvalitativ intervjustudie anser jag fortfarande vara det bästa alternativet för en studie som denna. Det är respondenternas inre känslor och tankar som vill undersökas. Med detta sagt har vissa aspekter kring metoden uppmärksamats under studiens gång, exempelvis utformningen av intervjuguiden. Intervjuguiden gjorde sitt syfte i att framhäva intressanta aspekter kring vänskap, dock anser jag att en mer grundlig och prövad intervjuguide hade varit fördelaktig. En förstudie där intervjuguiden kunnat testas hade varit mer än gynnsamt till studiens resultat och analys då frågorna ställda i intervjuerna möjligen kunde revideras mer samt få ut mer givande information.

Antalet respondenter i denna studie bestod av fyra intervjupersoner, alla studerande på samma gymnasieskola och delaktiga i olika vänskapskretsar. Detta var fördelaktigt då mer tid kunde ges åt att analysera intervjuerna djupare, men fler respondenter hade också varit intressant för studiens syfte att ge en mer djupare förståelse för vänskap. Ursprungligen var det sju elever intresserade att delta i studien, men på grund av olika skäl som ”mycket i skolan” och ”svårt att få in i schemat” valde tre individer att avstå. På grund av tidsramen valde jag därför att enbart använda mig av fyra intervjuer, men som slutligen enligt mig ändå bidrar till en djupare förståelse kring vänskap.

7.2 Resultatdiskussion

Sett till resultatet finns det även här intressanta aspekter som framkom. Vänskap är som tidigare visat svårdefinierat då vänskapsrelationer skiljer sig från person till person. Jag själv är och har varit del av vänskapsrelationer vilket innebär att inför studien hade jag en egen uppfattning om vad vänskap

är. Detta lämnade jag dock utanför under intervjuerna samt resultat och analys. Jag utgick efter tidigare forskning om vad vänskap har definierats som och försökte framhäva det under intervjuernas gång. Dock så var min tes ingående i denna studie att Covid-19 pandemin förstört många vänskaper genom att skolan och samhället stängdes ner. Detta visades också genom empirin då i vissa fall var konsekvenserna av detta att vänskaper dog ut och försvann. Men till min förvåning framkom det även att på grund av pandemin och dess nedstängning av skolan, började eleverna umgås mer på fritid i små grupper. Dessa vänskapsrelationer blev därför starkare och är starka även när skolan öppnade upp som vanligt igen. Detta innebär att coronapandemin har varit en bidragande faktor till starkare vänskapsrelationer samt skapande av nya vänskapsrelationer då Covid-19 arbetar som en referensram för alla människor.

7.3 Framtida forskning

När det kommer till framtida forskning om vänskap så väcktes några intressanta tankar under studiens gång. En aspekt handlar om urvalet som gjordes, jag ansåg att vänskapande inom gruppen gymnasieelever över 18 år var mest relevant att analysera då dessa har studerat innan, under och efter Covid-19 pandemin. De har varit med om en ändring i struktur och hur vänskaper kan påverkas när interaktion inte kan ske regelbundet. Men för framtida studier hade det även varit intressant att göra en liknande studie på en äldre eller yngre åldersgrupp och grupp i samhället. Detta för att alla med vänskapsrelationer har antagligen påverkats av Covid-19 pandemin på ett eller annat sätt. Exempelvis de födda 1970–1980 där interaktion kanske redan innan Covid-19 inte skedde i regelbundet eller i en regelbunden miljö så som skolan, utan man bjöd hem sina vänner, eller träffades fysiskt ute. Hur har Covid-19 påverkat dessa vänskaper? Detta är dock bara en egen konstruerad tes som kräver mer forskning kring området. Ytterligare intressant forskning hade varit en jämförelsestudie mellan olika skolor som befinner sig på olika geografiska platser. Skolan som eleverna i denna studie gick på var relativt liten på en mindre ort. Hur ser vänskaper och vänskapande ut på större skolor i en större stad?

8 Referenser

1177 (25 november 2022). *Covid-19*.

<https://www.1177.se/Kronoberg/sjukdomar--besvar/lungor-och-luftvagar/inflammation-och-infektion-ilungor-och-luftror/om-covid-19--coronavirus/covid-19-coronavirus/>

Ahrne, G. & Svensson, P. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. 2, uppl. 2:1
Stockholm: Liber.

Ahrne, G. (2014) *Samhället mellan oss: om vänskap, kärlek, relationer och organisationer*, 1. uppl., Liber, Stockholm.

Alberoni, F. (1984). *Vänskap*. Göteborg: Korpen.

Bryman, A. (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*, Liber AB Stockholm

Dunbar, R. (2018). *The Anatomy of Friendship. Trends in Cognitive Sciences*, 22(1), 32-51. [https://www.sciencedirect-com.proxy.lnu.se/science/article/pii/S1364661317302243?via%3Dihub](https://www.sciencedirect.com.proxy.lnu.se/science/article/pii/S1364661317302243?via%3Dihub)

Folkhälsomyndigheten (2020) *Rekommendation om delvis stängning och övergång till fjärr-eller distansundervisning i gymnasieskolan* (diarienummer: 01499-2020)
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/b3dcf0884c2b480589426f5def0c7b51/rek-distansundervisning-final.pdf>

Folkhälsomyndigheten (25 november 2022). *Spridningen av covid-19 pandemi*. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2020/mars/spridningen-av-covid-19-ar-en-pandemi/>

Leibowitz, U. (2018). *What is Friendship?*. *Disputatio*, 10(49) 97-117.
<https://doi.org/10.2478/disp-2018-0008>

Lundström, L. (2020). *Att göra vänskap: En kultursociologisk analys av högstadiееlevs sociala relationer*. (Doktorsavhandling, Stockholms universitet). <https://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:1422498/FULLTEXT01.pdf>

Policarpo, V. What Is a Friend? An Exploratory Typology of the Meanings of Friendship. *Soc. Sci.* 2015, 4, 171-191.

<https://doi.org/10.3390/socsci4010171>

Rennstam, J. & Wästerfors, D. (2015). *Från stoff till studie: om analysarbete i kvalitativ forskning*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Skolverket (25 november 2022). *Distansundervisning*
<https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/distansundervisning>

Statistikmyndigheten (SCB). (25 november 2022). *De flesta elever har haft undervisning på distans under coronapandemin*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/utbildning-och-forskning/befolkningens-utbildning/analyser-och-statistik-om-befolkningens-utbildning/pong/statistiknyhet/fjarr--och-distansundervisning-i-grund--och-gymnasieskolan-under-pandemin-vt20-vt21/>

SVT (25 november 2022). *Lista: Här är restriktionerna som gäller i Sverige*. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/lista-har-ar-restriktionerna-som-galler-i-sverige>

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*

https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

Bilaga 1

Intervjuguide

Berättas för intervjupersonerna innan varje intervju.

Sammanfattningsvis betyder detta; ni får information om vad studien handlar om alltså "*Hur har Covid-19 påverkat gymnasieelevers vänskapsrelationer*", ni kan när som avbryta ert deltagande i studien ifall ni inte vill vara med (även mitt under en intervju). Ni måste ge ert samtycke att delta i studien och att jag spelar in. Ger du mig samtycke att delta i denna intervju samt att jag spelar in?

Ni kommer att vara helt anonyma i studien, jag kommer att byta ut era namn i studien och kommer inte nämna vilken skola eller vart ni kommer ifrån. Slutligen så kommer informationen ni säger till mig bara att användas för forskningen som görs i studien, jag eller någon annan kommer exempelvis inte springa runt och berätta det ni säger till mig.

Övergripande frågor

- Vad heter du?
- Hur gammal är du?
- Kan du berätta lite om dig själv?
- Vilken skola går du på?
- Vilket program och vilken årskurs?
- Har ni under coronapandemin haft distansstudier över exempelvis zoom där ni inte varit i skolan?

Första delen

- Skulle du säga att du har några närstående vänner?
- Var skulle du säga att dina vänner befinner sig? Skolan, utanför, hobbyorganisationer osv?
- Har du någon som du kan kalla för bästa vän?
- Vad är vänskap enligt dig?
- Hur ska en bra vän vara?
- Vart och hur träffade du dina vänner?
- Träffade du dina vänner i skolan?
- Vad gjorde ni för aktiviteter utanför skolan? Om ni gjorde några tillsammans?
- Träffade du dina vänner mer utanför skolan eller i skolan?
- Håltimmar

- Aktiviteter i skolan, hur umgicks du med dina vänner i skolan innan corona?

Andra delen

- Har coronapandemin haft någon inverkan på dina vänskapsrelationer?
 - Hur?
 - Varför tror du detta?
 - Var det negativt eller positivt för dig?
- Hur höll du kontakten med dina vänner under corona?
- Vad har sociala medier
 - Följdfrågor
 - Digitaliseringen
 - Inte kunna träffa dina vänner i person

Tredje delen

- Hur ser det ut nu, Är det tillbaka som förut innan corona eller annorlunda?
- Vilka skillnader ser du?
- Varför tror du att det är så?
- Använder ni fortfarande samma metoder som ni använde under corona för att hålla kontakten med varandra?
 - Följdfrågor

Skulle du vilja lägga till något?